

גליון

מעיונא דמלכא

מט

שיעורי הקדמה ללימוד
תורת החסידות
מב"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל זי"ע

יו"ל ע"י
מכון 'שפה ברודה'
דחסידי קאסוב

**כל הוצאות
עריכת זהו"ל של הגליון**

נתנדב ע"י

ידידינו היקר שביקרים
רודף צדקה וחסד בכל מאדו והוננו
בונה ומקים עולמות של תורה וחסד
איש האשכולות העושה גדולות

הרוצה בעילום שמו

לע"נ

הרה"ח מו"ה מרדכי ב"ר חיים אריה ע"ה
והוגתו מרת טויבא רבקה בת ר' יעקב יואל ע"ה

הרה"ח מו"ה שלום נחמן ב"ר חיים ע"ה
והוגתו מרת דבורה בת ר' משה אהרן ע"ה

הרה"ח מו"ה חיים אליהו ב"ר זאב ע"ה
והוגתו מרת שיינדל בת ר' אלעזר ליפא ע"ה

זכות הפצת מעיינותיו של אור שבעת הימים מרן הבעל שם הק'
ותלמידיו ז"ע, יגן בעדיו שירוהו רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח ושיתברך בכל
מעשיו ידיו בשפע ברבה, והצלחה בכל עסקיו, וימצא חן וחסד בעיני אלקים
ואנשים בכל חפציו, מתוך עושר ואושר שלות
הנפש והרחבת הדעת כל ימי חייו

הר"מוד בגליון זהו"ל

יהיה לעילוי נשמתו הטהורה של

כ"ק אבינו רועינו אדונינו מורינו ורבינו

מרן שרגא פייביש בן מרן אברהם יהושע העשיל זצוק"ל

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

כל הזכויות שמורות

לקבלת הגליון מדי שבוע בשבוע

ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל toraskosov@gmail.com

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

יסודות והקדמות ללימוד ספרי החסידות

עלה ראש הפסגה

הדרך להמשיך את העולם כולו אחר 'מלכות' ה',
בכה הדביקות בשורש בבחינת 'יסוד' שהיא
'נצחית', ולהמשיך משם קדני 'הוד' מאירים

למה תעשה כה לעבדיך, ניסיונות הדוד האחרון

כל איש מישראל רוצה ומשתוקק להתקרב לה' ולעובדו כראוי במחשבה
דיבור ומעשה, וכמאמר רבותינו (ברכות יז.) 'גלוי וידוע לפניך שרצוננו
לעשות רצונך'. אלא שלכולנו יש את ה'שאור שבעסה' המפריענו

הודעת המערכת

לאחר הפסקה ממושכת של הוצאת הגליונות לאור עולם
עקב חוליו והסתלקותו של רבינו זי"ע
חוזרים אנו להשלים בכתובים את
י"ג 'שיעורי הקדמה ללימוד ספרי חסידות' שעדיין לא באו בגליון,
אודותם הרבה לדבר ולזרז כשנר אלהים טרם יכנה.

וזאת למודעי, שעפ"י פניות רבים מהקוראים

הגליונות החדשים יהיו כתובים בשפה פשוטה יותר
על מנת שיוכנו לכל - קטן מגדול

ובמנותינו להוציאם מיד' שבועיים לטובת הכלל.

כן אנשי בשורה אנחנו, כי בתקופה זו עמלים חברי המכון להוציא במהדורה חדשה ומתוקנת את כל הגליונות
מהחל ועד כלה, ולסדרם על פי ערכים ועניינים כדי להעלותם על מכשף הדפוס מחדש ולהוציאם בספרים
הדורים, כיאה למעיינותיו של רבינו זי"ע

בניסיונותיו הקשים והמרובים ובפרט בעניני קדושה ושמירה מכלי הטכנולוגיה המשחיתים, ומונעים מאיתנו ללמוד תורה ולקיים מצות, עד שלרבים וטובים נדמה, שהניסיונות הם אות מן השמים שאין עבודתנו רצויה ונצרכת, שאם כן היו מורידים מקושי הנסיון כדי שנוכל לעבוד את ה', ומזה שהניסיונות קשים עד מאד, לכאורה יש בכך ראייה שאיננו רצויים לפני ה' ואין חשיבות למעשינו כמעשה הדורות הראשונים שלא התנסו כל כך ויכלו לעבוד את ה' כרצונם.

אבל האמת הוא, דאדרבה, קושי הניסיונות המרובים המצויים אצלנו, אינם מחמת שאנו דחויים לפני ה' אלא סימן מובהק ביותר שה' מצפה לעבודתנו וחפץ בקרבתנו, ושאנו הדור האחרון עדיפים מן הדורות הראשונים שלא היו ראויים לאותם נסיונות. וביודענו זאת, יהיה כח בידנו להתגבר ולהעלות נחת רוח להשי"ת כשיבוא ניסיון לידנו, עד שכל ההתגברות יתקבצו יחד לחשבון גדול, ואנו – הדור הנמוך נקבל פני משיח יותר מכל הדורות שלפנינו שלא זכו לזה.

'ירידה לצורך עליה', הירידה למקום הנמוך מודה השורש העליון והיכולת לעלות עד שם

להבין את זאת נפתח במשל שהשתמשו בה בעבר (מעיינא דמלכא גיליון מו) למה דומים ניסיונות אחרית הימים, וממנו נלמד את דרכי העבודה למעשה.

ביסודות הפיזיק"ה [Physics] יש כלל, שמנפילת כלי על הארץ, ניתן לדעת מאיזה מקום נזרק. היינו, שאם ירדתו עמוקה מאד בקרקע, סימן הוא שהיה עומד בתחילה על מקום גובה מאד, לפי שמקומו הראשון גורם לו ליפול עמוק יותר, ומנגד אם עומק הנפילה והשבירה אינם גדולים כל כך, מוכח שגם המקום שממנו נזרק הכלי מלמעלה לא היה גבוה כל כך, שאילו כן חוזק הירידה היו גורמים לכלי להישבר לרסיסי חלקים, ומשאינו כן סימן הוא שלא היה גבוה כל כך כשהיה במקומו למעלה.

הרי למדנו, שככל מה שהכלי יורד ונופל עמוק יותר בארץ, סימן הוא שבשורשו העליון הוא היה גבוה יותר, שהטעם שיכל לרדת עמוק עד מאד הוא רק מחמת ששורשו גבוה יותר, ושני אלו - הגובה והעומק, הם זה לעומת זה ותמיד ככל שהגובה יהיה נישא יותר, כך תהיה הירידה לעומק.

זכמו כן הוא בנשמות ישראל לדורותיהם, דהנה אף שהדורות הראשונים היו מופלגים בתורה ויראה, וכולנו מתייגעים ומתענגים מדברי תורתם ויראתם, אבל מצד השני מזה שלא התנסו בנסיונות הדור האחרון שהם שפלים ונמוכים ביותר, זה מורה שנשמתם לא חוצבה ממקום גבוה כמו שלנו - שבכוחנו לרדת עד שאול תחתית ולהביא משם נחת רוח להקב"ה, ולפיכך התנסו בנסיונות רק כפי ערכם, מה שאין כן אנחנו שה' מביא אלינו ניסיונות גדולים כל כך, הוי סימן מובהק שמצד נשמותינו אנו גבוהים עד יותר מהם, עד שיש בכוחנו לרדת עמוק מאד ולהעלות ולברר משם את רצון ה' ולהביא לו נחת רוח.

ולכן בבוא ניסיון אלינו, אל לנו להיכנס לייאוש ולומר שאם ה' היה חפץ בנו ובמעשינו הרי שלא היה שולח לנו קושי זה המפריע לנו בעבודת ה', ומה שאנו מוקפים בנסיונות הרי זה ראה שאיננו רצויים לפניו ית', כי אדרבה ריבוי הניסיונות והקושי שבהם הוא מחמת שה' יודע שנשמותינו חצובים למעלה למעלה יותר גבוה מכל הדורות שעברו, ושרק לנו יש את הכח לרדת בעומק הגדול ביותר כדי לברר גם משם מלכות שמים. וכשאדם יודע עד כמה הוא גבוה יותר מכל הדורות שעברו, וחושב זאת בפרט בעת ניסיון, אזי יש בידו כח רב וחוזק להתגבר על היצר, בידעו כי גדול כוחו מכל הדורות הקודמים שלא היו יכולים לרדת עד עומק שאול על מנת להמליך את הקב"ה משם.

על פי מהלך זה ניתן לפרש מהיכן נבע שורש טעותו של אדם הראשון בחטא עץ הדעת שנחשב עד עולם לשורש כל החטאים (ראה זוהר הקדוש ח"א נב). שאדם הראשון תהה, כיצד יתכן כזאת שְׁיִצֵּר כפיו של הקב"ה, יתאוה לעץ נחמד למראה וירצה לעשות היפוך מרצון ה', והסיק

מזה, שבוודאי היא ראייה שהוא איננו במעלה עליונה כל כך שהרי גופו חושק לאכול ולשבוע ממתיקות הפירות, וממילא לא החשיב את עצמו די, ולכן נכשל והביא מיתה לעולם, ולא ידע כי אדרבה, הניסיון הקשה ועונשו הגדול מלמדים עד כמה היה גבוה שרק הוא יכל לרוב גובהו ומעלתו לירד עמוק כל כך ולקדש את ה' משם, ואם היה מרחיק את עצמו מעץ הדעת הרי שהיה התיקון השלם מיד גם בארץ מתחת.

'עיניך לנכה יביטו', 'נכה' בגימטריא מזלא, לעיין בשודש העליון שמשם מזלו

נמצאנו למדים, שהדרך כיצד לגבור על היצר המפתה אותנו בעצות ותחבולות ומלחמות, הוא על ידי שמבררים את שורש הדבר, היינו, עד כמה אנחנו גבוהים עד מאד ולכן רק אנחנו מוכנים לנצח את היצר.

ובכלל הנגיעה בשורש הוא גם הבירור, שהגשמיות המושכת אותנו היא בשורשה רוחנית אלא שהוא מכוסה, ועלינו להגיע עד לנקודת האלוקות שבה ולגלות שם את החיות הפנימית^א, ושני דרכים יש, כיצד ניתן להגיע למטרה זו של פרסום אלוקותו ומלכותו בהאי עלמא, האחת קצרה שהיא ארוכה והשנית ארוכה שהיא קצרה, וכלדהלן:

הקצרה שהיא ארוכה: שכשבא היצר לפתות את האדם במחשבה זרה, לדחותו על הסף על ידי חיזוק שכשהוא משהה אצלו את המחשבה הזרה, הרי שהוא כמחשב מחשבת פיגול במח הנחשב קודש

הבריאה בעצם היא 'אין' רוחני, ומה שהיא נדמית כ'יש' הוא לא כי הדבר נהפך להיות 'יש' שכן אין מציאות שיסוד הדבר ישתנה, אלא שהוא מתנסה ונראה כאילו כן אף שבפנימיותו הוא אחר.

א. וכמו שמשלו המושלים, מכלי זהב שלמרות שינסו לתוך אותו ולשנותו שיראה כשכל כסף, ויכסה אותו עם כסף מכל סביבו, הוא ישאר זהב תמיד כי זה חומר יסודי, וכמו כן הוא בגמשל הבריאה שכל

הקדשים ועוד ענינים כיוצא בזה. או למשל כשיצרו תוקפו לבטל את הזמן ולא ללמוד תורה, להתחזק בחשיבות ענין לימוד התורה, וכך בכל ניסיון וניסיון. שהיא קצרה לפי שמיד מסלקים את היצר, אבל ארוכה כי הענין הרע לא נעקר מהשורש אלא רק עתה מה שהזדמן לידו, וכמו שיבואר להלן.

הדרך ארוכה שהיא קצרה: שיחשוב את שאמרנו בראש הדברים, שביסודו נשמתו גבוהה ואחווה במקום העליון ביותר ששייך, ושמפני כך שלח ה' לידו קושי זה, כי בכוחו להעלות מחשבה זו ולברר כי מה שנראה בעיניו גשמי כ'יש' הוא בעצם 'אין' מוסתר, והוא שליח מצוה מה' לגלותו, ושמכל הדורות בחר ה' רק בו שיעשה שליחות זו לגבור על הרע ונתן בו כוחות להצליח במשימתו. ודרך זו היא המובחרת ביותר, כי אף אמנם שיכולים לנצח את היצר על ידי מלחמה איתו על כל פרט ופרט, אבל זוהי מלחמה תמידית שקשה להשיג בה ניצחון ברור, כי פעמים שהיצר מגיע עם דברים חדשים שאין לאדם עליהם תשובה, וגם שנגרם לו רפיון ידים, לפי שהוא חש שהיצר רודפו בכל עת עם דברים חדשים לבקרים, אך כשעולים עד לשורש ומבינים מהיכן אנחנו ואת סיבת הדבר שיש עלינו מלחמה על כל דבר רוחני קטן כגדול, מנצחים בזה את כל הניסיונות בתשובה אחת, שאיננו רוצים חלילה למעול בשליחות שרק אנו יכולים לעשותה, לברר את מלכותו מהמקום הנמוך ביותר, כך שאף על פי שהיא דרך ארוכה וקשה יותר, אבל היא קצרה ומסלקת את כל ניסיונות היצר כאחת.

לתוספת ביאור הענין, מדוע כשעולים למקום השורש ויודעים מהיכן אנו חצובים, זוכים לנצח את היצר ומחשבתו הרעה, נכפול להביא מְשָׁל שני, שכשם שבמלחמה גשמית הדרך המביאה את הניצחון המוחלט הוא בזה שלוקחים את שורש מקור חיותם של בני המדינה

ג. כמובא ב'נפש החיים' (שער א פרק ד), שהמחשב מחשבה שאינה הוגנת הוא חמור 'מטיטוס בהציעו זונה בבית קדשי הקדשים במקדש מטה' וכו', ועליו נאמר (ישעיה סד ז) 'בית קדשנו ותפארתנו אשר וגו' היה לשריפת אש'.

הנלחמת כמו המים, החשמל [אלקטריי] והכסף וכיוצא בזה ומקלקלים אותם, ולפי שכל בני המדינה נפגעים מזה כאחת, הם נכנעים ומתבטלים מיד למי שעשה זאת, בהבינם שלולי שורש חיותם לא יוכלו להחזיק מעמד, כן הוא גם במלכותא דרקייעא במלחמת היצר - המלחמה הגדולה (חובות הלבבות שער יחוד המעשה פרק ה), שהדרך להשיג ניצחון על היצר ותחבולותיו הוא בכח הנגיעה בשורש העליון, נקודת מלכותו ית' שמשם שורש נשמת ישראל, ושם הוא גם שורש חיות הסטרא אחרא, שכשמנצחים את היצר בשורשו, אזי הניצחון הוא מוחלט ומושלם - וכאמור. ומתוך ההבנה שדייקא מפאת גודל שורשינו, יש לנו נסיונות קשיים ונמוכים, כי כפי גודל הנגיעה והדביקות שלנו לעילא, כך היא הירידה לתתא - וכפי שהתבאר באורך לעיל.

ואלו דברי הרה"ק מאפטא זי"ע ב'אוהב ישראל' (פרשת צו) בענין זה, שצריך להתבונן בשורש מלכות ה' שמשם נשפע הכל: 'ועצה היעוצה היאך יוכל כל איש ישראלי לבוא לזאת המדרגה וכו' להקריב 'קרבן מכס' (ויקרא א ב) ממש, הוא על ידי שמסתכל האדם תמיד לשורשו כמו שכתוב (משלי ד כה) 'עיניך לנכח יביטו' נכ"ח הוא ראשי תיבות נ'שמת כ'ל ח'י. וגם בגימטריא מזל"א. דכל אדם יש לו מזל עליון והוא שורשו בקודש. וכשהאדם מביט ומסתכל תמיד לנכ"ח שהוא שורשו באמת העומד לנגדו בעולמות עליונים הקדושים, אז על ידי זה הוא בא לידי דביקות אמיתי ויזכר לעלות ולקרב את עצמו אל השי"ת'.

מְשַׁל הרה"ק מרדז'ין זי"ע על העבודה בהתקשרות לשורש

גלוזי מלכות ה' בעולם, לא נעשה על ידי שיוצאים לרחובות ולשווקים וצועקים בקול גדול 'ה' הוא האלהים' או שעושים כינוסים גדולים עם הרבה 'רוח' סביב וכל כיוצא בזה, כי אף על פי שבאותה שעה האדם מתרומם מזה וחושב שהוא קרוב לה' ויעשה הכל למענו, מכל מקום כשעובר זמן ובא לידו רגש אחר של דבר גשמי או עבירה חלילה, הוא מחליף את הרגש הרוחני בגשמי, וכל מה שצעק אתמול 'ה' הוא האלהים'

פורח והולך לו, אבל הנדבק בה' מחמת התקשרותו בשורש שהיא עבודה פנימית, ומברר לעצמו שכל הקורה בעולם וכל דבר בעולם הוא אלוקות ממש ויש לו תפקיד, שוב אין כח לשום דבר לעצור אותו, שכן עבודתו אינה מחמת רגש קל שבא והולך, אלא מתוך הבנה וידיעה חזקה שמה שעומד לפניו הוא רצון ה' ואיך ניתן שלא לעשותו כראוי.

אבן כך מסופר (נר ישראל הוצאת בני ברק שנת תש"נ חלק ד עמ' פט בשם ספר בית ישראל) על הרה"ק מרוז'ין זי"ע, שהגידו לו אודות הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זי"ע שנסע לאיזהו מקומן ובני העיר יצאו לקבלו לפי כבודו בשירים וריקודים סביב מרכבתו, כיון שכך, עלה בלבו שמא יכנס בו מן הגאווה המאוסה, וכדי שלא להיכשל בה חשב מחשבות של שפלות ונמיכות עד שהעלה בדעתו שבני העיר מחשיבים אותו רק מחמת שהוא רכוב על עגלה הרתומה לסוסים אבירים ונאים, וסוסים אלו הם ממין טמא ומחשבה זו הביאתו לזכור כיצד נראה הסוס אחר מיתתו עד התחיל להקיא מרוב מיאוס ובני העיר עזבוהו לנפשו.

נענה הרה"ק מרוז'ין זי"ע ואמר: תמהני על הרה"ק מסאווראן שהיה צריך להרחיק את הכבוד מדעתו בדרך קשה זו, הלוא יש דרך נבחרת מזו לקבל את כל הכבוד ובכל אופן לא להתפעל ממנו, וישא משלו ויאמר: מעשה בשר גדול חשוב ונכבד מאד שאנשי עירו כיבדוהו בכבוד גדול עד שהיו כורעים ומשתחוים לפניו בעת שהיה מטייל בחוצות. ביום מן הימים הזדמן המלך לבקר את השר ויצא לטייל עמו ברחובות העיר. אנשי העיר שלא הכירו את המלך וראו את השר מטייל המשיכו להראות כדרכם אותות כבוד ואהבה לשר ולא נתנו למלך את כבודו המוגיע לו, כשראה זאת השר חפו פניו מבושה שמכבדים אותו לפני המלך ולא את המלך בעצמו וביקש לשוב לביתו מרוב בושה. כמו כן – ביאר הרה"ק מרוז'ין זי"ע פירוש הנמשל בדרך העבודה, במקום לנצח את ניסיון הגאווה בדרך ארוכה לזכור מאין בא הסוס ולאן הוא הולך, טוב יותר לזכור שה' מתהלך עמנו ובתוכנו, ומזה עצמו נבוא לידי בושה וענוה, כיצד יכולים לקבל וליהנות מכבוד, בהיותנו יחד עם מלך מלכי המלכים אשר לו הכתר והכבוד.

זכפי שאמרנו כן הוא בעניינינו, שבמלחמת היצר ישנם ב' דרכים - וכאמור, ניתן להכניע את היצר על ידי התבוננות עד כמה העולם מאוס ושאנו כסוסים טמאים שחולפים ועוברים מהעולם הזה, אך היא דרך ארוכה וקשה, והדרך המובחרת יותר היא, להתבונן שהמלך איתנו ושממש שורש נשמתינו, וממילא לא להגיע לידי חטא ועון.

'האלהים יענה את שלום פרעה', דביקותו של יוסף הצדיק בשורש

את יסוד זה שהדרך להתגבר על כל קושי הוא על ידי התדבקות בידיעה שאנו גבוהים מאד בשורש ולכן ה' מסבב לדינינו ניסיונות קשים כנגד זה, יש ללמוד מיוסף צדיק יסוד עולם (זוהר הקדוש ח"א נט., רמז:), שעבר בימי נערותו ניסיונות קשים ומרים בעיני קדושה הגדולים מניסיונותיהם של האבות הקדושים (ב"ר פז ד), עד שחכמי אומות העולם התקשו ותמהו 'אפשר יוסף בן שבע עשרה שנה היה עומד בכל חומו, והיה עושה הדבר הזה' - שברח ולא נכשל (שם ט), וכוחו שעמד לו הוא על ידי שראה דמות דיוקנו של אביו (סוטה לו:) - מהיכן מקורו טהור, וידע שאדרבה, סיבת ירידתו לערות הארץ אינה מחמת שה' מרחקו ושונאו, אלא הוראה וסימן ששורשו גבוה ביותר וה' עמו - וכמבואר לעיל ממשל שבירת הכלי, שככל שהריחוק עמוק יותר כן בשורשו הוא היה גבוה יותר, ולכן בכוחו לפעול נפלאות.

ויש לפרש, שאלו הם פנימיות דברי יוסף שענה לפרעה 'האלהים יענה את שלום פרעה' (בראשית מא טז), שהוא תמוה, מה התכוון יוסף הצדיק לאמר בזה, ולמה לא התחיל מיד לפתור את חלום פרעה. אלא שפרעה שמע את כל שנעשה עם יוסף וסיבת מאסרו, וכשבא לפניו לפתור את החלום וראהו בקדושתו, תמה ושאל, מהיכן יכל להישאר איתן כצור חלמיש בקדושתו ללא רב ואב מול אשת פוטיפר ששידלה אותו יום יום (יומא לה:), ולא הרפתה מלשדלו גם בהיותו בבית האסורים המלא בזימה וטומאה. ועל זה נענה יוסף ואמר, שהכח שעמד לו הוא 'האלהים

אשר יענה את שלום פרעה', שידע והבין שה' הוא זה שהביאו למקום הזה מצד שידע שנשמתו הגדולה תוכל לעמוד בניסיונות המרים הללו ולא חלילה משנאת ה' אותו, וידע שאדרבה ניסיונותיו הם סימן גדלותו ושיש לו הכח להתגבר ולהביא מלכות ה' גם שם, וכפי שכולם נוכחים לראות עתה, שדייקא ירידתו לבית האסורים מקום אשר אסירי המלך נתונים שם מחמת העלילה באשת פוטיפר, היא זו שהבאתו עתה להיות עומד לפני המלך. וכיון שראה פרעה את התגלות השורש, נענה מלך הקליפות בעל כרחו וענה אמן בהתבטלות מוחלטת לשורש הרוחני 'וירכב אותו במרכבת המשנה' (בראשית מא מג) והודה לו 'אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך', אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך' (שם פסוקים ט-מ).

'זיבואו מכל העמים לשמוע את חכמת שלמה', חכמתו של שלמה המלך היתה שהאיר את השודש

כיוצא בדבר מוצאים אנו בשלמה המלך, שכל מלכי מזרח ומערב חזרו ובאו מקצה העולם לשמוע את חכמתו כמו שנאמר (מלכים א' ה יד) 'ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים, ויחכם מכל האדם וכו' ויהי שמו בכל הגוים סביב, ויבואו מכל העמים לשמוע את חכמת שלמה מאת כל מלכי הארץ אשר שמעו את חכמתו', שבוודאי אין הכונה חלילה כפשוטם של דברים, ששלמה המלך היה יושב ומספר לפניהם משלי משלים וסיפורי חכמה, דאטו שלמה המלך ביטל זמנו לריק, והאם עבור כך היה ניאות להם לאותם מלכי ארץ לעזוב את מדינתם רק כדי לשמוע כמה סיפורי מעשיות.

ג. במקום אחר ביארנו בדרך אפשר את דברי פרעה 'אין נבון וחכם כמוך', שתמה בראותו את יוסף במצבו, שבאופן רגיל אדם שעבר ייסורים ותלאות רבים כל כך כמוהו, היה נצרך להגיע ל'פסיכיאטר' וכדו' שיוציא את מחשבתו ודעתו ממצבו הקשה, 'און דו רעדסט נאך צו די זאך', ואם כן על כרחך ש'אין נבון וחכם כמוך'.

על כרחק לנו, שחכמתו של שלמה לא היתה לספר חכמות או לדרוש משלים ואגדות אלא כדברי ה'זוהר הקדוש' (ח"ג קעז:), **ש'כל מלוי דשלמה מלכא, כולהו סתימין לגו בחכמתא'**, שכל דבריו של שלמה המלך היו סתומים וקשורים בחכמה האמיתית – בתורה, וזה היה עיסוקו בחכמה, וכשהיה יושב ועוסק בה נגלה לעין כל השורש האמיתי שיש בבריאה, וגילוי זה גרם מעצמו ש'ויבואו מכל העמים לשמוע את חכמת שלמה', ולבם נמשך אחר גילוי החכמה לעזוב את כל מלכותם כדי לשמוע מפי שלמה את שבחו של הקב"ה מלך שהשלום שלו.

ומהלך זה של הדביקות בשורש יגלה בקרוב בגאולה העתידה, שמלך המשיח לא יצטרך לשכנע או להסביר 'בחיל או בכח' מדוע טוב לעבוד את ה', 'כי אם ברוחי אמר ה' – שרוחו הגדול של משיח ה' – שורש הקדושה תאיר על כל באי עולם, ומזה לבד יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך, והיה ה' למלך על כל הארץ, וכולם ירוצו מעצמם לפני המלך ה' ויזנחו את עצביהם ויתנו לה' כתר מלוכה, וכפי שניתן לרמוז זאת בדברי הכתוב (ישעיה י א) 'והיה ביום ההוא שורש ישי אשר עמד לנס עמים, אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד', שמהותו של משיח בן דוד הוא גילוי השורש שמביא מעצמו ש'אליו גוים ידרשו'.

'כי קרן אור פניו', קרני הוד של משה רבנו ורבי אליעזר בן הורקנוס להמשיך את מלכות ה' בכל העולמות

התגלות זו של נקודת ה'מלכות' העליונה – שה' נמצא בכל מקום ואף במקום הנמוך ביותר ורוצה שנמליכו משם, נעשית על ידי הספירות הקודמים לה 'נצח הוד יסוד' (וכפי שיורחב בה"י במאמרים הבאים בארוכה), שבראשונה צריך להיות אחוז בקשר של 'יסוד' באהבה לה' (הרחבה בענין ההתקשרות לה' באמצעות 'מידת יסוד', ראה במעיינא דמלכא גיליונות כג-כה), עד שמאיר מהאדם קרני 'הוד' של אור מופלא רום מעלה הרומזים על התקשרות וביטול מוחלט לשורש, כלשון 'הוד' – 'הודאה', שהאדם מודה ומתוודה שכן היא האמת שהיא אינה משתנה ונשארת 'נצחית'

לתמיד, ואור זה הולך ושוטף את העולם כולו מחומריותו ומגלה את 'מלכות' ה'.

קרני 'הוד' אלו, הם אלו שהיו בחלקו של משה רבנו שנאמר בו (שמות לד ז) 'וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו, וכן בתנא האלוהי רבי אליעזר בן הורקנוס שאמרו עליו חכמינו (פרקי דרבי אליעזר פרק ב) 'והיה רבי אליעזר יושב ודורש ופניו מאירות כאור החמה, וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה, ואין אדם יודע אם יום ואם לילה', שמחמת שהיו שני צדיקים הללו דבוקים כל כך בהשי"ת במידת 'יסוד', הן משה רבנו שנולד מהול (סוטה יב), והן רבי אליעזר בן הורקנוס שמרוב קדושתו ודביקותו ביסוד לא גזרו על המילה במקומוי (שבת קל), 'יצא הודם הנצחי' כלפי חוץ, עד ש'כתנות עורם' נהפך ל'כתנות אור' (ראה אור החיים שמות שם פסוק לה"ה), וראו הכל על ידי שקרן עור – אור פניהם שגם הבשר הגשמי הוא קודש לה, מכח זה קרבו את ישראל לשורש 'מלכות' ה'.

שמיא נאמר, שלכך השתוקק משה רבנו שרבי אליעזר בן הורקנוס יצא מחלציו (במדב"ר יט ז), שמידת שניהם היתה שוה, שקרני הודם הבהיקו כל כך עד שבזה לבד הכניסו את כל ישראל להאמין במלכות ה' אף במקומות השפלים וכדברים שהתבאריו.

הקב"ה שיושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה, רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתים. אמר לפניו: רבון העולמים, יהי רצון שיהא מחלצי. אמר לו: חייך שהוא מחלצין הדא היא דכתיב (שמות יח ד) 'ושם האחד אליעזר' שם אותו המיוחד'.

ז. ויורחב בה"י במאמרים הבאים בארוכה.

ד. עוד בענין זה ראה את שהרחבנו בספר 'מעיינא דמלכא' (עמ' מח).

ה. וזה לשונו שם: 'ואולי כי חזרה עטרה ליושנה בבחינת פניו על דרך אומרם ז"ל (ב"ר כ יב) בספרו של רבי מאיר כתוב 'כתנות אור' (בראשית ג כא), כמו כן משה נעשה עור פניו אור'.

ו. כאומרם במדרש: 'בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של

**'שורש ומקור נפשות כל בית ישראל הוא מחכמה עילאה
והוא ית' וחכמתו אחד', ולכן העובר עבירה פוגם עד מאד**

מעתה נאמר, שכשאדם זוכה להתעלות לשורש מלכות ה' ומבין שקושי תאוותיו הם הוכחה על רום ערכו ושהניסיונות עצמם יש בהם קדושה ושליחות מה', מתבטלים ממנו ממילא כל ההסתרות, בודעו שכל גל וגל של קושי הוא הוכחה נוספת עד כמה שורש נשמתו גבוה יותר ולכן גם ירידתו גדולה וביכולתו לעלות גם משם ניצוצות קדישין ולהמליך משם את מלך מלכי המלכים.

לא בכדי משתמש הרב בעל התניא ז"ע (תניא ליקוטי אמרים פרק כד) בלשון חריפה על חוטאי ישראל, ש'האדם העובר על רצונו ית', הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהסטרא אחרא וכו' והוא בתכלית הפירוד מייחודו ואחדותו של הקב"ה יותר ממנה [מבהמה] וכאילו כופר באחדותו יותר ממנה חס ושלום, כי כיון שבאמת 'שורש ומקור נפשות כל בית ישראל הוא מחכמה עילאה והוא ית' וחכמתו אחד', וכל היכולת להעמידנו בניסיון הוא רק משום שאנו מחוברים למקום הרם ביותר, הרי שיש בידנו את כל הכוחות לעמוד כנגד היתר הרע ולהתגבר אליו. והמעלה בלבו מחשבת פיגול ואומר מה יתן ומה יוסיף התגברותי על יצרי, וכי דבר זה נוגע כביכול כלפי מעלה ונופל בעצת היצר ללכת אחרי תאוות העולם, הרי 'הוא כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה שאין לך עלבון גדול מזה' (לשון התניא שם).

**'עני עשיר ורשע באין לדין', כיצד ניתן לשאול רשע מדוע
לא היה ביוסף הצדיק**

זבל ישראל יש להם חלק בדרך זו, וכמו ששנו חכמינו בתלמודם (יומא לה): 'עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה. אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי, אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל וכו'. עשיר אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה. אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי, אומרים לו: כלום עשיר היית יותר

מרבי אלעזר וכו'. רשע אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה. אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי. אומרים לו: כלום נאה היית מיוסף וכו'. נמצא, הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים, ותמהו הכל (ראה שפת אמת פרשת וישב שנת תרמ"ז ועוד רבים) כיצד ניתן לחייב בדין איש פשוט האחוז בסבך ניסיונותיו משום שלא היה קדוש כיוסף הצדיק, וכי אין גלוי לפני הקב"ה שיש כמה דרגות בישראל ולא כולם שווים לדרגתו של יוסף צדיק יסוד עולם".

אלא דבנקודה מה יש אכן דמיון בין כל איש ישראל ואפילו למי ששמו הולמו בשם 'רשע' מדוע לא היה כיוסף הצדיק, דאף אמנם שאין מחייבים כל אדם להיות פרוש וקדוש כיוסף הצדיק ולכל איש דרך מיוחדת שסלל עבורו הבורא כיצד והיכן עליו לעבוד את ה', אך כן ניתן לדרוש הימנו שיעשה מעשה יוסף הצדיק, היינו, שיעבוד את ה' בדרכו, שבכל הסתר ומניעה ידע שהוא מטוב ית' שחפץ שיעלה לגבוה עוד מקום נמוך על ידי שידבק בשורש מלכותו ית', וירחיב את נקודה זו כפי כוחו, ואין המבוקש ממנו שתוצאת פעולותיו יהיו כשל יוסף הצדיק, אלא שבמקומו שלו יהלך על פי מחשבה זו ויתקרב לה' מן המקום אשר הוא עומד שם. ובזה יוסף הצדיק וכל צדיקי הדורות וכן הרשע הגדול שווים, שמאחר ונשמת כולם חוצבה משורש אחד, אזי דרך הפעולה היא אותה דרך, וכשם שהם הצליחו ועשו פרי, כך על כל איש ישראל לעשות ובכך לנצח את יצרו.

ונאמר עוד, שאף שאיננו עדיין בהאי דרגה עילאה שאמרנו, שקרני 'הוד' אלו החבויים בתוככי כל אחד מאיתנו מבהיקים כלפי חוץ כמותם, אך עדיין בכל עת שמתגברים על כל קושי וניסיון על ידי עליה לשורש מלכות ה', יוצא מאיתנו 'הוד' של 'ניצחון' שאנו מקושרים ב'יסוד'

ח. וכלשונו של ה'שם משמואל' גינהו, ואם כך הוא בסדר העולם מה רבנות דיוסף הצדיק'.
(פרשת וישב שנת תרע"ח): 'יש' לתמוה, אטו כולי עלמא יוסף הצדיק

לה', ונשלם שוב ענין זה של 'מלכות' הבאה בכח 'יסוד נצח והוד'. וזאת עלינו להשיב אל לבנו תמיד, שכדי להשלים את 'מלכות' ה' שהיא פעולה 'נצחית' לתמיד, עלינו להתחבר עם ה' בקשר של 'יסוד' חזק מאד, עד שהחיבור לשורש יבהיק 'הודו' למרחקים, וכולם יתבטלו מאור נערב זה נכח פני ה' – כדברי האוהב ישראל' ש'נכח' רומז ל'נ'שמת כ'ל ח'י' שכל הנשמות כולם יברכו את שמך ה' אלהינו.

'נאום דוד בן ישי - שהקים עולה של תשובה', לימוד מחיי דוד המלך שיכולים לתקן ולעלות בכח ההתדבקות בשורש אף את הנמוך ביותר

אכן גם מי שכבר הרבה לפשוע וירד מטה מטה, אל לו להתייאש ולחשוב שמאחר ואלו הם מעשי מה אעשה מעתה. כי דוד המלך מלמדינו, שאף אחר החטא ואפילו הנמוך ביותר יכולים להשתמש במהלך זה לתקן את החטא ולעשות ממנו מטעמים לאבינו שבשמים. שכן דוד המלך הוא הגבר אשר סיבב ה' לידו (ע"ז ה.) חטא חמור בבת שבע שהיה מפורסם לגנאי בכל ישראל, עד ששונאו עמדו תחת חלונות ביתו וקראו בקול גדול שהטעם שהקב"ה מעכב את בניית בית המקדש הוא מפני שחטא ולכן התפללו עליו שימות במהרה (מכות י.). וראה זה עוד, שבימי דוד האחרונים בקשו כלל ישראל שאדוניה בן חגית ימלוך ואף יואב בן צרויה ואביתר הכהן הסכימו לזה (מלכים א' א ה-ז), לפי שחשבו שאין ראוי לשלמה בן בת שבע יהיה המלך לפי שנולד מחטא כביכול. ומה עוד, שגם אחר שִׁהְרָפָה דוד לבקש 'חנני אלהים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי' (תהלים נא ג) שהשי"ת יכפר ויסלח לו על חטאו ויודיע זאת לרבים שלא חטא, לא נענה והיה נראה שלא התקבלה תשובתו (שבת ל.), כך שמכל הצדדים היה נראה כאילו אכן חטאתו עומדת לעד. ומכל מקום כשהגיעה השעה היעודה, הודיע ה' וגילה, שבתשובתו הגדולה זכה להיות הגבר הוקם עול שהקים עולה של תשובה (מו"ק טז:) לפי שלקח את החטא ותיקנו עד מקומו הגבוה ביותר בשמים, והאיר שהמושג בת שבע אינו

אשה חוטאת אלא כינוי לשכינה הקדושה^ט (זהר הקדוש ח"ג לז). וגם שם נמצא השי"ת, וזכו הכל לראות שמה שהיה נראה כחטא ודבר ירוד ביותר, הוא בעצם שורש השרשים לעילא, ורק מכוחו שבירר את הנמוך ביותר שיש שם מלכות ה', נפתחו שערי בית המקדש (שבת ל, שמו"ר ח א) שהוא מקום 'מלכות' ה' בעולם, ונאה לו להיות אבי שלמה המלך חכם החכמים שדביקותו בשורש כופפה את העולם כולו אל ה'.

את מושג תשובת החטא ותיקונו על ידי הדביקות בשורש, למד דוד המלך מיהודה אבי אביו שגם הוא ירד בדרגתו אחר שבעצתו מכרו השבטים את יוסף (ב"ר פה ב), ולאחר מכן נפל בנדנדוד חטא בהיותו עם תמר כלתו, ומכל מקום למרות הביזיונות הרבים שהיו מנת חלקו, הודה ולא בוש לומר 'צדקה ממני' (בראשית לח כו), ובזה גילה שגם מעשה זה הנראה ירוד ונמוך מאד נסבב על ידי ה' בכונה עליונה (סוטה י), וה' הכניסו לשם דייקא כי שורשו גבוה עד מאד וביכולתו להאיר את המקום הנמוך ביותר, ולהביא בכך מלכות ה' – דוד מלך המשיח שיצא משם.

ענין זה מצינו גם בראובן בכור יעקב, שאף על פי שחטא עד שיעקב אבינו הרחיקו מחמת כן (ב"ר צח ד), לא התייאש חלילה ונפל למרה שחורה, אלא התאמץ בתשובה גדולה עד שהגיע לידי ההארה וההבנה שה' זימן לידו את החטא מטעמים כמוסים ולא מחמת ששונאו חלילה, והוא היחיד שהיה ראוי לזה מצד מעלתו הרמה, ובכך הכניס אור ה' גם במקום הנמוך ההוא, ולכן שכרו קיים לעד ולעולמי עולמים שהוא נקרא ראש לבעלי תשובה (לשון ה'מאור ושמש' פרשת מטות ועוד) ונתבשר מפי ה' שמעשיו מאירים ב'הוד' ל'נצח' נצחים, שמחמת שפתח בתשובה תחילה 'חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה תחילה ואיזה זה הושע, שנאמר (הושע

שאמר, כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. אבי אבא זה יהודה אבי אביו הראשון.

ט. הרחבה בענין זה תמצא ב'גליון מעיינא דמלכא' (גליון ג).

י. ראה 'אמרי אמת' (פרשת ויגש שנת תרע"ה): 'איתא (ברכות י) בחזקיהו

יד ב) 'שובה ישראל עד ה' אלהיך' (ב"ר פד יט). ולכן גם חודש תשרי – ירח התשובה מכוון אליו (יערות דבש חלק א דרוש ב), ובחודש זה יכולים לתקן את הירידה למקום הנמוך ביותר על ידי תשובה מאהבה למקום הגבוה ביותר בשורש העליון, עד שהזדונות יעשו זכויות (יומא פו:).

וזה פירוש דברי האומר (ברכות לד:): 'מקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', שהבעל תשובה עומד במעלה יתירה מן הצדיק במובן מסוים, לפי שהיה במקום נמוך והצליח להעלות גם משם נחת רוח לה', וזה מורה על גדלות נשמתו יותר מן הצדיק שאינו יכול לירד עמוק כל כך, מפאת שנשמתו פחותה באותה נקודה מן הבעל תשובה (ראה תפארת ישראל למהר"ל פרק נז).

**'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה',
ההוראה המעשית כיצד לנהוג כדי שיראה עלינו כבוד ה'**

ענין זה שכל קושי הנראה לנו כאן מלמד שבשורש הוא גבוה יותר ולכן כשמתגברים נוגעים במקום הגבוה ביותר, נכון בכל ענייני עבודת ה', פעמים שאנו עסוקים בטרדות הזמן איש איש במלאכתו או במלחמתו עם היצר, ובשעה שאנו עומדים להתפלל את תפילתם של אנשי כנסת הגדולה שם מבקשים על צמיחת קרן לדוד עבדך, ושיברכנו ה' באור פניו שזוכים מזה לתורת חיים ואהבת חסד, נופלת בנו מחשבה זרה מה לנו אנשים פחותים הלוחמים על שמירת העינים והמחשבה לתפילות גבוהות כל כך, וכי בכוחנו לבקש או להביא את המשיח. אמנם במבואר כאן יונח לו, שאדרבה דווקא אנו יותר מכולם שייכים לתפילת ובקשת 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב' אף שאיננו מיצרים ודואגים על חורבן בית המקדש, כי מזה שאנו מתגברים ועושים את רצון ה' במקום השפל ביותר, זהו סימן שאנו בשורש גבוהים יותר מכל הדורות שלא יכלו לרדת עמוק כל כך, ואם כן למי עוד יותר מאיתנו זכות וכח להחיש את הגאולה הקרובה שתתפשט מלכות ה' בכל העולם.

גם המתנה טובה של תפילין שניתנה לנו מאת ה' מאירה את קרני ה'הוד' שזכינו במדבר סיני^{יא}, ובכוחה לעורר את נקודת 'וההוד' (דברי הימים א' כט יא) - זה בית המקדש (ברכות נח.), שיאיר בכל דבר שורש מלכות ה', שלא נצפה לבנין הבית ולביאת משיח רק כדי ש'נצח ישראל מצרותנו גאלנו ובור גלות דלנו והעלנו' - שניוושע מכל מיצר וצער, אלא בעיקר 'לנצח על מלאכת בית ה"', שיתגדל ויתקדש שמיא רבה בהתגלות השורש העליון, בנפש - בהתגלות מלך המשיח, ובעולם - בבנין הבית השלישי, ובשנה - ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

היוצא לנו מכל אריכות הדברים, שמראש ומקדם רצה ה' שיקדשו שמו ויגלו בעולם ה'יש' שהוא באמיתו 'אין' מוחלט ויספרו שם מעשיו, ולפי שניצוצות הקדושה מפוזרים גם בנוקבא דתהום רבה, הוריד ה' את הנשמות הגבוהות - נשמות דורו של משיח, שהם המסוגלים לירד עד מטה ולגלות כי שם ה' נקרא עליהם גם שם, לפי שמעלת נשמתם היא גם גבוהה ומחוברת מאד לשורש העליון, ואף אם האדם נפל ונכשל ברשת היצר, בכוחו לתקן את אשר עיוות על ידי תשובה מאהבה, שישב אל לבו נקודה זו, שהטעם שאלו הם ניסיונותיו הוא, כי קומתו הרוחנית גבוהה ודבוקה בשורש. וההולך בדרך הישר הנ"ל, נקל לו להתגבר על יצרו במלחמה שהיא אכן ארוכה וקשה בתחילתה אך קצרה בסופה, ובכוחה נזכה לראות במהרה בבוא לציון גואל, שלא יעשה שום אות או מופת גשמי להוכיח את אמיתותו^{יב} אלא יזריח את השורש

להשיג קצת הארה הנ"ל על ידי מצות התפילין.

יב. כמו שכתב הרמב"ם (הל' מלכים פי"א ה"ג): 'ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין הדבר כך' וכו'.

יא. ראה ב'שפת אמת' (פרשת כי תשא שנת תרמ"ה): 'וקודם החטא היה מתקיים 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך' (דברים כח י) ממש כמו שהיה בקרני הוד של משה רבנו ע"ה 'וייראו מגשת אליו' (שמות לד ל), רק אחר החטא דרשו חז"ל (ברכות ו.) אלו תפילין שבראש. פירוש שיכולין

האלוהי בעולם וממילא הגויים כולם יעזבו את עצביהם 'ומיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום' (לשון הרמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ד), 'ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד' (שם פי"ב ה"ה).